

SoLiLL

Project Group „Bread and Housing“ in České Budějovice

Renovation of an ancient area city

Železná panna *The Iron Maiden*

Zdeňka Kravarová, Helena Mazalová

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta
Projektová skupina „Chléb a bydlení“ : **SoLiLL 2002**

Železná panna – pohled do historie

The Iron Maiden - historic view

Photo: The Iron Maiden

K hradební věži zvané „Železná panna“ nebo také „Špilhaybl“ se vztahují dvě pověsti – první hovoří o tom, že její zdi ukrývaly strašlivý mučící nástroj – železnou pannu, podle druhé bydlel v domečku pod věží, nyní pěkně obrostlé břečťanem, městský kat. Ani jedna z těchto pověstí sice není doložena historickými prameny, zůstávají však pevně zakotveny v českobudějovické ústní tradici. (1)

Snad posledním popraveným tímto strašným způsobem byl Prokop z Dubného. Zapletl se totiž do konfliktu mezi vojska Budějovic , pánů z Růže a husitské bojovníky. Podle pověsti zradil jako příslušník městské stráže Budějovické, kteří stáli na straně císaře Zikmunda. Dostal se před soud, kde byl usvědčen ze zrady otcem své bývalé milenky. Staletí uplynula od této události a smrtící nástroj byl dávno odstraněn z našeho města. Věž však zůstala vězením až do 18.století.(2)

Navrhované úpravy

Proposed adaptations

Železná panna je v majetku města, z Fondu regenerace získala na celkovou rekonstrukci objektu částku ve výši 5 milionů korun. Program této regenerace městské památkové rezervace pro České Budějovice do roku 2005 je podle Vladimíra Kostky, náměstka primátora města České Budějovice, kvalitně zpracován. Dle sdělení vedoucího technického oddělení českobudějovické správy domů Jana Kubeše, se s opravnými pracemi začalo už v roce 2001. V tomto roce bylo proinvestováno jen 357 tisíc korun, plán byl 498 tisíc korun. Zbytek se převedl na rok 2002.

V nižším objektu by měl vzniknout jeden byt pro správce a komerční prostory s potřebným zázemím. Bude zapotřebí vybudovat nové inženýrské sítě, které dosud vedly přes sousední soukromý objekt. Rekonstrukce historické památky by měla být ukončena ještě v letošním roce, ale její dokončení závisí na výsledcích archeologických rozborů a dalších stavebních prací (3). Stavební práce provádí K & T, Týn nad Vltavou.

Iron Maiden - A short view into the history

Two legends refer to the mural tower in Česke Budějovice , so called Iron Maiden . The first one narrates about a horrible tool for torturing people, hidden in the walls of the tower,after the second story a city executor used to live in the tiny house under the tower. Neither is supported with any written historical evidence, nevertheless they remain a part of an oral tradition of the town.

The last executed man , who was tortured with the iron maiden was prokop of dubný. He embroiled into the war between hussite fighters and the landlords of the rose. Hundreds of years passed , the torturing maiden was removed,but until the 18th century the tower served as a jail.

The state nowadays

The prismatic tower comprised a component of a fortification in the south western part of the city. built supposedly in the 14.th century, reconstructed in 1612 after it had been hit with a thunderbolt. There are four floors in the building, each of them with right-angled windows., connected with one another through wooden staircases. The object was not used in the previous century, though some historians say, the second name of the tower „špilhaybl“, is derived from the family of spielhaybel, that is said to posses one house on the city rampart inthe 1407. At that time maybe some people lived even in the tower building.

Adjustments suggested

at present The iron Maiden makes a material possession of the city, it gained a sum at the height of 5 mln crowns from the regeneration fund, the whole amount determined for a total reconstruction. The programme of a reconstruction is put together in a very good quality. jan kubes, chief of a technical department of a municipal house committee said, the repair actions had begun in 2001.

The lower object is considered as a flat for a caretaker and commercial rooms high probably with a background required. The general reconstruction should be completed this year, yet if it woul be really, relies on other build efforts.

After the survey,made among the citizens, everybody supported the idea of reconstruction of that historic monument in order not to leave mere prefabbed houses to our next generations, some of the surveyed mentioned the possibility of using the object for cultural purposess.

Názory občanů

Citizens' views

Z výsledků ankety, kterou jsme jako studenti university třetího věku na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích v rámci svého studia provedli, je patrné, že všichni oslovení účastníci ankety(28) jednoznačně vyjádřili souhlas s renovací této vzácné stavební památky z druhé poloviny 14.století. Jedná se o druhou zachovanou městskou hradební věž, v níž bylo středověk mučidlo. Někteří dokonce konstatovali, že bohužel dnešní generace Čechů jako dědictví svým potomkům daruje jen paneláky. Jiní navrhovali navíc i možnosti, jak objekt využít pro kulturní účely. Všichni vyjádřili přesvědčení, že Železná panna k městu neodmyslitelně patří.

Rekonstrukce domu Zátkovo nábřeží 461/15 – Železná panna
Reconstruction of the house Iron Maiden - Zátkovo Embankment 461/15

Objekt 1 Věž – oprava, stavební práce
Object 1 Tower – Adaptation, construction work

Finanční náklady celkem: **2, 601 EUR**

Financial budget together

Archeologické práce: **2, 429 EUR**

Archaeological work

Opravy a údržba celkem : **9,731 EUR**

Adaptation and maintenance together

Objekt 2 – obytný dům

Object 2 – residential building

Finanční náklady celkem : **8, 408 EUR**

Financial budget together

Předkládané finanční náklady

Proposed financial budget together (věž, obytný dům, WC): 19, 831 EUR

Státní dotace na obnovu a zachování objektu

State contribution for object reconstruction comes to 15,723 EUR

Závěr : Renovace Železné panny je v těchto dnech již zahájena, ohlásil vedoucí technického oddělení správy domů Jan Kubeš.

The manager of Buildings administration of the town České Budějovice said that the reconstruction of Iron Maiden was being started these days.

Literatura:

Encyklopedie města Českých Budějovic. České Budějovice: MěÚ ,1998, s. 571.

Ze starých Českých Budějovic. České Budějovice: Stráž lidu, nakl.,1991, s.30.

České Budějovice očima našich předků. Č.Budějovice: Jelmo. 1998, s.91.

Českobudějovické listy, duben – květen 2000.